

Posudek na bakalářskou práci

Název: Sociální nerovnost a sociální distance v reflexi vysokoškolských ruskojazyčných studentek v České republice

Autorka: Elizaveta Sham

Fakulta humanitních studií, Univerzita Karlova, Praha 2018, 66 s.

Bakalářská práce Elizavety Sham se věnuje relevantnímu tématu. Otázka postavení migrantů v majoritní společnosti patří k důležitým otázkám v procesech integrace do společnosti. Autorka se pak konkrétně zaměřila na reflexi pocitu nepřijetí ruskojazyčných migrantek ze strany majoritní společnosti. Zvolený úkol řešila na základě kvalitativního výzkumu.

Ve své práci Elizaveta Sham navázala na sociologické studie, které se zabývají otázkou sociální nerovnosti a distance migrantů v ČR. Jejím ambicí nebylo zreplicovat tyto výzkumy, ale kladla si za cíl prohloubit dosavadní poznatky. Zajímalo jí, jak reflektují sociální nerovnost a distanci lidé se statutem mladých lidí – studentů, tedy lidí, kteří se nacházejí v liminálním období, v období, kdy by pro svůj věk a zejména status studenta měli být přijímáni ve vrstevnické skupině a zejména v rámci otevřené instituce školy.

Při plnění výzkumného úkolu pracovala s relevantní literaturou. Vystavěla gradující text, který čtenáře provádí klíčovými pojmy a vytváří nosný teoretický rámec. V teoretické části autorka neopomněla ani kontextovou kapitolu o situaci ruskojazyčných migrantů v ČR a jejich přijetí ze strany české majority. Právě stereotypy české společnosti vůči ruskojazyčným se v kontextu výzkumu ukázaly klíčové v reflexi mladých ruskojazyčných studentek.

Vlastní výzkum založila Elizaveta Sham na polostrukturovaných rozhovorech, které se týkaly reflexe každodennosti migrantek. Přestože původně nepředpokládala mluvit jen s dívkami, výzkumný vzorek se na tuto skupinu zúžil. Autorka tuto skutečnost reflektuje a vysvětluje její příčiny a souvislosti ve vztahu k práci. Autorka vytvořila relevantní data, která podrobila analýze.

Vlastní analýza a interpretace dat je ve výkladu rozdělena do dvou částí. V první části se autorka zabývá otázkou reflexe sociální nerovnosti ve vybraných sociálních polích, resp. kontextech, aby uvažovala, jak se měnící se sociální status migrantek promítá do pocitu přijetí/nepřijetí a jaké strategie vyrovnání se s reflektovaným sociálním nepřijetím deklarují. Zabývala se akademickým sociálním polem, sociálním polem cizinecké policie a sociálním polem každodennosti (bydlení a pracovní trh). Ukázala, že reflexe nerovnosti právě závisí na reflektovaném statusu, resp. že pocit sociálního ne/přijetí posiluje určitý sociální status: studentky, cizinky, „neplnoprávné“ ruskojazyčné migrantky. Významné je, jak se s těmito statusy informátorky vyrovnávají. Zatím co vůči mocenskému aparátu jsou defenzivní (objevuje se pojem slušně), na nespravedlnost v ostatních polích reagují, snaží se vyhnout se či odstranit nespravedlnost, které jsou vystaveny.

V druhé části se autorka zabývá otázkou sociální distance. Ukazuje, jak právě pocit sociálního nepřijetí ze strany české majority přispívá k sociální distanci, a hledá kauzalitu, která tento postoj udržuje. V tomto směru dává do souvislosti očekávané pojmy stereotyp, distinkce, kultura a sociální síť. Autorka ukazuje, že ruskojazyčné studentky reflektují protiruské postoje Čechů, které je jako individuality nespravedlivě diskvalifikují. Zároveň si uvědomují, že je to jazyk, který je identifikuje jako ruskojazyčné. Vysvětlení pak situují nikoliv do revolty vůči nespravedlivému stereotypu ale problém

etnizují, hovoří o odlišné kulturách a mentalitách a jejich nekompatibilitě. To je následně „uzavírá“ do skupiny s podobnou zažitou či přejatou zkušeností. Tedy reflexe sociální nerovnosti směřuje ruskojazyčné studentky v liminálním období do segregace, a to i na úrovni vrstevnických vztahů, protože zde hraje klíčovou roli otázka sdílení. Zkušenost, která je sdílena, je u českých x ruskojazyčných studentů odlišná, byť se všichni do jisté míry ocitají v liminálním období.

Práce Elizavety Scham vznikala systematicky. Autorka se tématu poctivě věnovala. Z hlediska provedeného výzkumu, práce s literaturou, struktury textu a analytického myšlení autorky, které se promítá nejen do závěru práce, hodnotím studii jako výbornou.

V Praze 15. 6. 2018

Dana Bittnerová